

Antwoord

van Gedeputeerde Staten op vragen van

J.H. de Vree (PVV)
(d.d. 23 maart 2021)

Nummer
3740

Onderwerp
Duidelijkheid inzake ICT-systemen

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In een artikel van het Noordhollands Dagblad () valt te lezen dat door o.a. te weinig aandacht en investeringen door provincies gezamenlijke ICT-systemen verwaarloosd zijn met alle gevolgen van dien.*

Sommige systemen zijn zelfs zo verouderd dat provincies ze opnieuw moeten bouwen en beheerder Bij12 heeft aangegeven dat maar liefst 1,4 miljoen euro nodig is om alles weer op orde te krijgen.

Maar deze problematiek is bepaald niet nieuw. Al in 2019 kregen beveiligingsmedewerkers te horen dat Bij12 te maken had met achterstallig onderhoud en ontbrekende updates.

Bij12 beloofde beterschap, maar in september 2020 bleek dat systemen nog steeds kwetsbaar waren voor hackers. Na een scan in december 2020 wilden security officers zelfs de stekker uit alle systemen trekken, maar dat lag politiek te gevoelig.

Ondanks de serieuze problemen grepen de provincies niet in, omdat niet duidelijk zou zijn wie verantwoordelijk was voor de opdrachtverlening.

De PVV is geschokt door de bevindingen. Provincies geven elk jaar miljoenen euro's uit aan onzinnige zaken, zoals klimaatbeleid, maar duidelijk aantoonbare problemen, waaronder ICT-systemen, worden verwaarloosd met alle gevolgen van dien inzake digitale veiligheid.

Ondergetekende wil dan ook graag onderstaande vragen aan het College stellen.

1. *Kunt u aangeven met welke ICT-gerelateerde problemen de provincie Zuid-Holland te maken heeft gehad tussen 2019 en nu? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details. (behoudens natuurlijk vertrouwelijke details)*

Antwoord

GS rapporteren in de jaarstukken¹ over risico's op het gebied van informatieveiligheid. In 2019 hebben de risico's, die op het vlak van informatieveiligheid voortdurend aanwezig zijn, niet tot problemen geleid. In 2020 heeft de provincie te maken gehad met de wereldwijde kwetsbaarheid in de Citrix software, waardoor het thuiswerken in januari 2020 twee weken was uitgeschakeld. Dit heeft niet geleid tot uitval van publieke dienstverlening. De bijzondere situatie door corona, waardoor thuiswerken op dit moment standaard is, heeft tot op heden geen problemen op het gebied van informatieveiligheid opgeleverd.

2. *Deelt u de mening dat het handelen van de provincies en Bij12 volstrekt onverantwoord is en bepaald niet het vertrouwen in de overheid bevordert? Zo ja, wat heeft de provincie Zuid-Holland precies tussen 2019 en nu gedaan om ICT-gerelateerde problemen aan de kaak te stellen en/of aan te pakken & zo nee, waarom niet?*

Antwoord

GS zijn het niet met u eens. Het Interprovinciaal Overleg (IPO) is opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie BIJ12, die voor de provincies een aantal gemeenschappelijke informatiesystemen verzorgt. BIJ12 maakt voor het technisch beheer gebruik van ICT-leverancier ATOS. De provinciale beveiligingsmedewerkers hebben hierin geen formele rol, maar hebben op basis van door BIJ12 ondernomen acties en de verkregen informatie gehandeld.

In 2019 heeft ATOS BIJ12 geadviseerd over de informatieveiligheid van de informatiesystemen. Kwetsbaarheid van systemen kwam hierbij naar voren. Hierop zijn door BIJ12 maatregelen genomen. In december 2019 heeft BIJ12 de provinciale informatiebeveiligingsmedewerkers over de beveiligingssituatie van deze systemen mondeling geïnformeerd.

In september 2020 heeft ATOS BIJ12 opnieuw geadviseerd over de beveiliging. Hieruit bleek dat er nog kwetsbaarheden in de systemen aanwezig waren. BIJ12 heeft de provinciale informatiebeveiligingsmedewerkers hierover geïnformeerd, waarop met hulp van de provincies in oktober 2020 een extra scan is uitgevoerd op de netwerkvoorzieningen in beheer van BIJ12. Hierop hebben de provinciale informatiebeveiligingsmedewerkers actie ondernomen naar BIJ12. In december 2020 hebben zij namelijk expliciet geadviseerd de systemen offline te halen. Dit is in januari 2021 daadwerkelijk gebeurd. BIJ12 heeft het onderzoek naar mogelijk inbreuk in de systemen afgerond: er zijn geen sporen van inbreuk in de onderzochte systemen gevonden.

¹ Jaarstukken 2019, paragraaf Beschikbare weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

3. *Deelt u de mening dat door de provincies zo snel mogelijk een serieus budget moet worden uitgetrokken om de ICT-problemen aan te pakken? Zo ja, kunt u aangeven wat vanuit het College ondernomen gaat worden om dit te bewerkstelligen & zo nee, waarom niet?*

Antwoord

GS vinden het belangrijk dat de informatiebeveiliging van de door BIJ12 beheerde systemen goed in orde wordt gebracht. IPO en BIJ12 ondernemen de benodigde stappen om het beheer en onderhoud, informatiebeveiliging en organisatie binnen BIJ12 en de aansturing door IPO structureel te verbeteren. In de Voorjaarsnota van IPO/BIJ12 zal het IPO-bestuur inzicht geven in de kosten van de noodzakelijke herstelwerkzaamheden en maatregelen om een herhaling te voorkomen. De Voorjaarsnota wordt voorgelegd aan de Algemene Vergadering van het IPO.

4. *Op 23 augustus 2019 had onze fractie ook al vragen gesteld over de veiligheid van onze ICT-systemen.*

In de beantwoording van vraag 2 staat de volgende passage:

“Daarom is binnen onze provincie de ambitie ‘corporate website, tenzij’ geformuleerd, waarbij de corporate website altijd het eerste uitgangspunt is, tenzij het om een project gaat waar de provincie een van de vele deelnemers is en niet de trekker. Dit wordt verder uitgewerkt bij de vernieuwing van het digitaal platform Zuid-Holland, waarbij de provincie streeft naar kwaliteit op het gebied van informatieveiligheid, gebruiksvriendelijkheid, actualiteit, toegankelijkheid, leesbaarheid en vindbaarheid.”

Kunt u zo gedetailleerd mogelijk aangeven wat op dit vlak door de provincie Zuid-Holland is gedaan en bereikt vanaf de beantwoording van de in 2019 gestelde vragen? Graag een gemotiveerd antwoord.

Antwoord

De vragen² zijn in 2019 gesteld naar aanleiding van de publicatie van de Faalkaart³. Deze website controleert overheidswebsites op de veiligheid van de verbinding tussen de bezoeker en de website. In 2019 werd geconstateerd dat er 20 provinciale websites waren waarbij de verbindingen niet in orde waren. In 2020 zijn de tekortkomingen verholpen. Bij nieuwe websites worden de technische veiligheidstandaarden als vereisten meegegeven.

De afgelopen tijd is veel voorbereidend werk gedaan voor het maken van het digitaal platform Zuid-Holland. Dit is complexe materie. Een digitaal platform is wat anders dan een website. Het is een plek waar je informatie kan vinden, waar je dienstverlening kunt afnemen, waar je allerlei data kunt vinden en waar je kunt participeren. Bovendien is het een plek die moet aansluiten bij de wensen van de gebruikers en die flexibel moet zijn. Om dit te bereiken is veel onderzoek gedaan, bijvoorbeeld naar hoe gebruikers van een platform het liefst digitaal een subsidie zouden willen aanvragen bij de provincie. De ontwikkeling van het digitaal platform bereikt nu een volgende fase. De selectie van een content managementsysteem is in voorbereiding. Veiligheid is één van de thema's die een belangrijke rol speelt bij die selectie. Daarnaast wordt

² Beantwoording Statenvragen 3543 PVV inzake veiligheid ICT-systemen, 24 september 2019

³ <https://basisbeveiliging.nl>

onderzocht hoe op structurele wijze gewerkt kan worden aan de (door)ontwikkeling van dit platform. De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering gaan namelijk zo snel dat het platform per definitie al verouderd is bij de lancering. Daarom wordt nadrukkelijk onderzocht welke kennis en expertise nodig is om het platform up-to-date te houden. Daarbij wordt expliciet rekening gehouden met aspecten als toegankelijkheid en veiligheid.

5. *In de beantwoording van vraag 3 staat het volgende antwoord:*

“De provincie is voornemens om in 2023 aantoonbaar te voldoen aan de ISO27001 norm voor beheersing van informatieveiligheid met risicomanagement als vertrekpunt. In de tweede helft van 2019 worden hiervoor de eerste plannen gemaakt en concrete stappen gezet.”

Deelt u de mening (indien van toepassing) dat de ambitie om in 2023 aantoonbaar te voldoen aan de ISO27001 norm naar voren geschoven dient te worden? Zo nee, waarom niet? Graag een gemotiveerd antwoord.

Antwoord

De ambitie van de provincie om in 2023 aantoonbaar aan deze norm te voldoen heeft betrekking op de ICT-systemen die de provincie zelf verzorgt. De problematiek van BIJ12 doet zich niet voor bij Zuid-Holland. Om die reden is er binnen de provincie geen aanleiding voor versnelling.

6. *In de beantwoording van vraag 5 geeft u aan dat de provincie Zuid-Holland op contractbasis gebruik maakt van ethische hackers.*

Gebeurt dat nog steeds en kunt u aangeven voor de jaren 2019 t/m 2021 hoeveel fte daaraan is / wordt besteed en wat de resultaten van de ethische hackers waren. (zonder natuurlijk gevoelige details weer te geven)

Graag een gemotiveerd antwoord.

Antwoord

Ook in 2019 en 2020 hebben ethische hackers in opdracht van de provincie meerdere securityonderzoeken uitgevoerd op verschillende delen van de provinciale IT-infrastructuur. Het doel hiervan is het verkrijgen van inzicht in de status en effectiviteit van de genomen beveiligingsmaatregelen. De onderzoeken zijn uitgevoerd door een externe partij op basis van een meerjarig contract. De laatste onderzoeken vanuit dat meerjarig contract hebben in januari en februari 2021 plaatsgevonden. In maart 2021 is een nieuw contract afgesloten, waarbij het beoogd aantal security onderzoeken verder is uitgebreid. De onderzoeken vanuit dit nieuwe contract gaan binnenkort van start. Het contract omvat meer dan 150 onderzoeken naar de veiligheid van websites, applicaties en IT-infrastructuur. Ook onderzoeken in het kader van de jaarlijkse DigID-audit maken hier onderdeel van uit.

De resultaten van de in 2019, 2020 en 2021 uitgevoerde onderzoeken waren voor de provincie geen aanleiding voor het beperken van de dienstverlening of het offline halen van informatiesystemen. Gezien de vertrouwelijkheid van deze informatie doen de GS verder geen inhoudelijke uitspraken over de resultaten.

(*) "Lekke ICT-systemen door verwaarlozing" (Noordhollands Dagblad, 23-3-2021)

Lekke ICT-systemen door verwaarlozing

Mirjam van der Puijl

Haarlem ■ Te weinig geld, te weinig aandacht en niemand die verantwoordelijk was. Informatiesystemen kregen beveiligingsproblemen omdat de provincies ze verwaarloosden. Dat blijkt uit antwoorden van de gedeputeerden van Noord-Holland en Utrecht op vragen van Statenleden.

Sommige systemen zijn inmiddels zo verouderd dat de provincies ze opnieuw moeten laten bouwen. De organisatie die ze beheert, BIJ12, denkt 1,4 miljoen euro extra nodig te hebben om alles weer op orde te krijgen. Dat is twee keer zoveel als haar complete begroting voor 2021.

Maandag stelde Jorrit Carton (PvdA) namens meerdere partijen in Provinciale Staten van Noord-Holland vragen over de ICT-problemen bij BIJ12. Eerder deze maand deed Statenlid Dinklo (JA21) hetzelfde in Utrecht.

Het gaat om gezamenlijke informatiesystemen van de provincies, zoals Risicokaart, dat burgers kan

vertellen waar in de buurt gevaarlijke situaties bestaan en ook belangrijk is bij rampenbestrijding. Een deel van de systemen was zo onveilig dat ze uit voorzorg zijn uitgezet.

Al eind 2019 kregen beveiligingsmedewerkers te horen dat BIJ12 kampte met achterstallig onderhoud en ontbrekende updates. Naar sommige systemen was na de lanceer-

Naar sommige systemen is nooit meer omgekeken

ring nooit meer omgekeken. Ondanks verbeteringen die BIJ12 zei te hebben doorgevoerd, bleek in september vorig jaar dat systemen nog steeds kwetsbaar waren voor computerinbraken.

Geen ingreep

Zelf grepen de provincies niet in. Ook stelden ze geen geld beschikbaar om de problemen op te lossen. Dat kwam, verklaren de gedeputeer-

den nu, omdat onduidelijk was wie precies de opdrachten moest geven aan BIJ12.

De problemen kwamen aan het licht toen een beveiligingsmedewerker in december een scan maakte van de systemen bij BIJ12 waaruit bleek hoe onveilig ze waren. „We kunnen ervan uitgaan dat we gehackt zijn”, concludeerden verantwoordelijke *security officers* daarop in een spoedvergadering. Deze krant zag gespreksverslagen in die weergeven dat zij het liefst de stekker uit alle systemen hadden getrokken, maar dat niet aandurfden omdat dat politiek gevoelig lag.

In plaats daarvan schakelden ze een bureau in om te onderzoeken of er ingebroken was. Dat onderzoek is onlangs afgerond.

Volgens BIJ12 zijn er tot nog toe geen sporen van hackers gevonden en is niet gebleken dat data op straat is komen te liggen.

Over de precieze inhoud van het veiligheidsrapport wil BIJ12 niets zeggen, 'omdat het beveiligingsinformatie bevat'. Ook over de gelopen risico's doet de organisatie er het zwijgen toe.

Den Haag, 20 april 2021

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek drs. J. Smit